

ЗАЙЦЕВА Юлія

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

<http://orcid.org/0000-0001-7155-392X>

e-mail: zaicevayuliya1@gmail.com

МОМОТ Олена

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

<https://orcid.org/0000-0001-9187-1036>

e-mail: tmovsd@ukr.net

НОВИК Сергій

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

<https://orcid.org/0000-0001-8718-6271>

e-mail: novik.s1983@gmail.com

ШОСТАК Євгенія

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

<https://orcid.org/0000-0002-3668-0875>

e-mail: antenka2@ukr.net

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ УМОВИ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті досліджено матеріально-технічні умови як один із базових чинників, що впливають на ефективність фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді у закладах вищої освіти України. Наукове обґрунтування здійснено з позицій системного, ресурсно-педагогічного та соціально-психологічного підходів. Теоретичний аналіз літератури засвідчив, що попри наявність окремих досліджень у сфері фізичного виховання, проблема забезпечення сучасної спортивної інфраструктури, зокрема в регіональних ЗВО, залишається малодослідженою.

У межах емпіричного етапу дослідження було проведено онлайн-анкетування 148 студентів із семи ЗВО різних регіонів України. Аналіз отриманих даних дозволив виокремити ключові аспекти оцінювання матеріально-технічного забезпечення: рівень забезпеченості спортивним обладнанням, технічний стан інфраструктури, доступність у позанавчальний час, функціональність середовища та його мотиваційна значущість. Переважна більшість респондентів визнала умови занять недостатніми, що безпосередньо впливає на зниження рівня фізичної активності та інтересу до участі у спортивному житті закладу.

У статті аргументовано необхідність переходу від фрагментарного до цілісного бачення проблеми матеріально-технічного забезпечення. Запропоновано концепцію інтегрованого освітнього простору, де фізична культура розглядається не лише як навчальна дисципліна, а як чинник соціалізації, зміцнення здоров'я та формування особистісного потенціалу студентів. Визначено перспективні напрями подальших досліджень, пов'язані з вивченням практик ефективного ресурсного менеджменту, цифровізації спортивного середовища та залученням студентської молоді до розбудови фізкультурної інфраструктури через соціальні ініціативи та партнерські проекти.

Результати дослідження мають як теоретичне значення для поглиблення педагогічної науки, так і практичне, для вдосконалення освітнього середовища ЗВО, підвищення залученості молоді до здорового способу життя та сталого розвитку студентського спорту в Україні.

Ключові слова: матеріально-технічні умови, фізкультурно-спортивна діяльність, студентська молодь, заклади вищої освіти, спортивна інфраструктура, ресурсне забезпечення.

<https://doi.org/10.31891/pcs.2025.2.28>

**1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У
ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ
ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ
ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Сучасні трансформації у сфері вищої освіти та охорони здоров'я визначають нові підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді як

ключового чинника формування здорового способу життя, професійного становлення, соціальної адаптації та гармонійного розвитку особистості.

Однак, незважаючи на загально визнану значущість фізичного виховання, ефективність його реалізації у закладах вищої освіти часто залишається недостатньою. Одним із визначальних чинників, що суттєво впливають на результативність цієї діяльності, є рівень матеріально-технічного забезпечення.

На практиці спостерігається дефіцит сучасного спортивного обладнання, незадовільний стан спортивної інфраструктури, обмеженість доступу до якісного інвентарю та простору для занять, що створює бар'єри для систематичних і повноцінних фізкультурно-спортивних занять студентів [1; 5; 6].

Особливо гостро ця проблема постає у регіональних закладах вищої освіти, де забезпечення суттєво відрізняється від великих міст. Усе це зумовлює необхідність системного наукового осмислення ролі матеріально-технічних умов як чинника, що впливає на якість та ефективність фізичної активності студентської молоді [2; 6].

Водночас вирішення цієї проблеми пов'язане з актуальними науковими і практичними завданнями – зокрема, розробкою моделей ресурсного забезпечення фізичного виховання, обґрунтування пріоритетів фінансування спортивної інфраструктури, а також створенням умов для мотиваційного залучення студентів до фізкультурно-спортивної діяльності. Отже, дослідження матеріально-технічних умов фізкультурно-спортивної діяльності виступає не лише важливим науковим кроком, а й практичним орієнтиром для удосконалення освітнього середовища у закладі вищої освіти.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У контексті дослідження проблеми матеріально-технічного забезпечення фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді важливу теоретичну й практичну основу становлять праці сучасних українських і зарубіжних науковців, які започаткували вивчення цієї теми з різних позицій – ресурсної, інфраструктурної, педагогічної та оздоровчо-мотиваційної.

У межах концептуального осмислення ролі спортивних об'єктів у фізичному вихованні студентів виділяється праця В. Поліщука, який наголошує на важливості створення естетично привабливого й інклюзивного спортивного середовища, орієнтованого на потреби сучасного здобувача освіти [5].

Особливе значення мають роботи, присвячені осмисленню ролі спортивної інфраструктури у формуванні здорового способу життя та культури фізичної активності. Так, Г. Блажиевський у своїй публікації акцентує увагу на значенні спортивних споруд як обов'язкової складової оздоровчого середовища закладу освіти, підкреслюючи взаємозв'язок між якісним матеріально-технічним забезпеченням та стійкою мотивацією молоді до занять фізичною культурою [1].

Цінним є також зарубіжний досвід, зокрема, аналіз З. Бореком польської моделі «Орлик», яка демонструє ефективність державного підходу до створення загальнодоступних спортивних майданчиків, що активно інтегруються в освітній і громадський простір, підвищуючи залученість молоді до регулярної фізичної активності [2].

Змістовну науково-методичну базу формують також сучасні видання, зокрема таких дослідників як С. І. Степанюк, В. П. Ткачук, Ю. А. Грабовський, І. В. Городинська, В. Ю. Коваль, які представили класифікацію технічних засобів навчання, тренажерів і їх функціональне призначення в умовах освітнього середовища; також нашої уваги заслуговує фундаментальне видання В. Шаверського, Т. Скалій, Ю. Литвинчука, в якому систематизовано знання про проектування, експлуатацію та оптимальне використання спортивних споруд в умовах ЗВО [7].

Вагомим джерелом є навчально-методичний посібник Ю. В. Зайцевої та І. В. Тараненко, в якому систематизовано класифікацію фізкультурно-спортивних споруд, розглянуто питання проектування, оснащення, функціонального призначення споруд, що формує підґрунтя для аналізу інфраструктурної доступності в системі вищої освіти [3].

Аналіз практичного досвіду розробки методичних засобів для покращення якості

фізичного виховання представлено у рекомендаціях О. О. Малімона, А. Я. Вольчинського, О. З. Касарда, О. Т. Мазурчука, П. П. Герасимюка, де обґрунтовано використання сучасних тренажерів у закладах вищої освіти як інструменту підвищення ефективності занять, особливо в умовах обмеженого простору або матеріальних ресурсів [4].

Окремої уваги заслуговують аналітичні матеріали Є. Приступи, де проведено порівняльний аналіз розвитку ринку фізкультурно-оздоровчих послуг у великих містах, зокрема у Львові, що дає змогу оцінити ресурсний потенціал у взаємозв'язку з демографічними та соціально-економічними показниками [6].

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про поступове розширення проблематики дослідження матеріально-технічного забезпечення фізичного виховання в умовах вищої освіти, з акцентом на інтеграцію інфраструктурних, методичних та мотиваційних компонентів як базових чинників ефективності фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Стаття присвячена невирішеним раніше аспектам проблеми ефективності фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді, зокрема ролі матеріально-технічних умов як ключового чинника. Акцент зроблено на системному дефіциті ресурсного забезпечення у регіональних закладах вищої освіти, недостатній доступності спортивної інфраструктури у позанавчальний час, а також впливі функціонально-естетичних характеристик середовища на мотивацію студентів. Автори комплексно досліджують поняття «матеріально-технічні умови», поєднуючи технічні, соціально-психологічні та педагогічні складові, що раніше вивчалися окремо, і вперше емпірично підтверджують зв'язок між якістю інфраструктури та рівнем залучення молоді до фізичної активності.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження ролі матеріально-технічних умов як чинника, що

визначає ефективність фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді, з акцентом на аналіз їхнього впливу на рівень мотивації, залученості та якості освітнього процесу у сфері фізичної культури в закладах вищої освіти України.

Для досягнення поставленої мети у статті передбачалося вирішення таких наукових завдань:

1. Проаналізувати науково-педагогічні підходи до трактування поняття «матеріально-технічні умови» у контексті фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді.

2. Визначити основні аспекти матеріально-технічного забезпечення, що впливають на ефективність фізичного виховання у закладах вищої освіти (функціональність, технічний стан, доступність, естетичність, мотиваційна значущість тощо).

3. Здійснити емпіричне дослідження стану матеріально-технічної бази у вищих навчальних закладах України шляхом онлайн-анкетування студентів.

4. Обґрунтувати перспективні напрями вдосконалення матеріально-технічних умов з метою підвищення рівня фізичної активності, мотивації та участі студентів у спортивному житті.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У контексті дослідження ефективності фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді особливу увагу привертає роль матеріально-технічних умов як визначального чинника, що впливає на якість освітнього процесу, рівень залучення та мотивацію здобувачів освіти. Аналіз наявних досліджень свідчить про те, що недостатнє забезпечення спортивною інфраструктурою, зношеність інвентарю та обмежений доступ до спортивних залів є поширеними факторами, які стримують розвиток систематичної фізичної активності в закладах вищої освіти.

Аналіз літературних джерел [3; 4; 5; 8] дозволив виокремити кілька підходів до розуміння поняття «матеріально-технічні умови» фізкультурно-спортивної діяльності, розглянемо їх детальніше.

Отже, один із підходів розглядає матеріально-технічні умови з позиції функціонального забезпечення: йдеться про наявність спортивних залів, майданчиків, обладнання, інвентарю, душових, роздягалень та іншої інфраструктури, що дозволяє реалізовувати навчальні програми з фізичного виховання. Водночас важливим є не лише сам факт наявності цієї бази, а її технічний стан, відповідність сучасним стандартам, безпечність та зручність використання.

Інший підхід підкреслює соціально-психологічну функцію матеріально-технічних умов, акцентуючи увагу на їх здатності впливати на мотивацію студентської молоді до занять фізичною активністю. У цьому контексті створення естетично привабливого, ергономічного, відкритого й інклюзивного фізкультурного середовища є фактором, що стимулює зацікавленість, самореалізацію та регулярну участь у спортивному житті.

Ресурсно-педагогічний підхід розглядає матеріально-технічні умови як невід'ємну частину освітнього процесу, що взаємодіє з іншими елементами: методичним забезпеченням, кваліфікацією педагогів, організацією розкладу занять тощо. У цьому випадку матеріальна база виступає не лише фоном для діяльності, а активним фактором, що впливає на якість і результативність навчання.

У межах системного підходу матеріально-технічні умови не існують окремо, а інтегруються в цілісну освітню систему, взаємодіючи з кадровими, змістовими та управлінськими компонентами. Таким чином, ефективність фізкультурно-спортивної діяльності залежить не лише від наявності матеріальних ресурсів, а й від того, наскільки ці ресурси включені в цілеспрямовану педагогічну діяльність.

Слід зазначити, що матеріально-технічні умови у сфері фізичної культури є багатоаспектним поняттям, яке охоплює не лише фізичні об'єкти, але й організаційно-функціональні характеристики, що визначають можливості для реалізації рухової активності, зміцнення здоров'я, формування соціальних компетентностей та всебічного розвитку студентської молоді.

У науково-педагогічній літературі [1; 3; 4; 7; 8] поняття «матеріально-технічні умови»

розглядається як складова освітнього середовища, що забезпечує ефективну організацію навчального процесу. У контексті фізкультурно-спортивної діяльності цей термін трактується як сукупність просторових, технічних, інфраструктурних і ресурсних компонентів, які створюють необхідні умови для систематичних і якісних занять фізичною культурою та спортом.

Оскільки матеріально-технічні умови становлять важливу складову освітнього середовища та безпосередньо впливають на організацію фізкультурно-спортивної діяльності, виникає необхідність переходу від теоретичного осмислення цього поняття до його практичного вивчення.

З метою дослідження ефективності фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді нашу увагу було приділено емпіричному вивченню впливу матеріально-технічних умов на рівень залученості студентів до занять фізичною культурою. Перевіряючи гіпотезу про наявність залежності між якістю ресурсного забезпечення та ефективністю організації фізкультурно-спортивної діяльності було проведено анонімне онлайн-анкетування студентів закладів вищої освіти України, доповнене методами спостереження, контент-аналізу й експертного оцінювання.

У вибірці дослідження взяли участь 148 респондентів із семи закладів вищої освіти, розташованих у різних регіонах України, зокрема у Києві, Львові, Полтаві, Черкасах, Івано-Франківську, Одесі та Сумах. З метою виявлення суб'єктивної оцінки студентами стану матеріально-технічного забезпечення фізкультурно-спортивної діяльності в закладах вищої освіти було розроблено онлайн-анкету, яка включала як закриті, так і відкриті питання діагностичного характеру. Зміст анкетування орієнтувався на виявлення п'яти ключових аспектів: наявності, стану, доступності, функціональності та мотиваційної значущості матеріально-технічних умов.

Анкета містила блок питань, спрямованих на з'ясування загального рівня задоволеності студентів умовами для занять фізичною культурою (на кшталт: «Як Ви оцінюєте рівень забезпечення Вашого ЗВО спортивним обладнанням та інфраструктурою?»). Інший блок питань стосувався оцінки технічного стану спортивного інвентарю, приміщень,

майданчиків («Чи вважаєте Ви, що наявне обладнання відповідає сучасним стандартам та є безпечним для використання?»).

Окремий сегмент анкети був присвячений вивченню доступності спортивної інфраструктури у позанавчальний час («Чи маєте Ви можливість користуватися спортивними залами або майданчиками після занять або у вихідні дні?»). У межах наступного тематичного блоку студенти висловлювали свою думку щодо різноманіття інвентарю, зручності розташування спортивних об'єктів, їхнього естетичного вигляду та комфорту користування.

Завершальний блок був спрямований на виявлення мотиваційного впливу матеріально-технічних умов на особисту залученість до фізичної активності («Чи впливають умови, створені у Вашому ЗВО, на Ваше бажання займатися фізичними вправами?»; «Які зміни, на Вашу думку, могли б підвищити Вашу зацікавленість у регулярних заняттях?»).

Таким чином, структура анкети дозволила отримати комплексне уявлення про думки студентської молоді щодо стану матеріально-технічного забезпечення вищих навчальних закладів, виявити ключові проблеми, а також сформулювати уявлення про потенційні шляхи покращення фізкультурно-спортивного середовища в умовах сучасної освітньої реальності.

Аналіз відповідей, отриманих у результаті анонімного онлайн-анкетування, дозволив виявити низку характерних тенденцій, що відображають реальний стан матеріально-технічного забезпечення фізкультурно-спортивної діяльності у закладах вищої освіти.

У першому блоці питань, спрямованому на оцінку загального рівня забезпечення спортивною інфраструктурою, лише 27,2% студентів зазначили, що вважають матеріально-технічні умови у своєму закладі «достатніми» або «високими». Більшість респондентів (72,8%) оцінили рівень забезпечення як «незадовільний» або «посередній». Найнижчу оцінку отримали показники оснащення сучасним спортивним інвентарем (тренажери, мобільні комплекси, м'ячі, татами, мати тощо), на що звернули увагу 63,5% опитаних.

У другому блоці питань, що стосувався технічного стану наявного обладнання та

об'єктів, 68,9% студентів повідомили про зношеність інвентарю, наявність ушкоджень у спортивних залах, недостатнє освітлення та поганий стан підлогового покриття. У коментарях респонденти акцентували увагу на застарілих тренажерах, відсутності заміни інвентарю протягом останніх років, а також на низькому рівні безпеки під час занять.

У межах третього блоку питань щодо доступності інфраструктури у позанавчальний час, 57,4% студентів зазначили, що не мають можливості користуватися спортивними об'єктами у вечірній час або у вихідні дні. 21,6% респондентів вказали на те, що навіть у межах навчального розкладу доступ до спортивних залів обмежений або здійснюється за попереднім записом через нестачу приміщень. Це свідчить про суттєве перевантаження наявної спортивної бази, яка не здатна забезпечити фізичну активність усіх охочих студентів.

У четвертому блоці, присвяченому функціональності та естетичній привабливості спортивного середовища, 42,2% респондентів вказали на обмежену кількість різновидів фізкультурно-спортивної активності, доступних у ЗВО. Також 47,9% студентів зазначили, що стан роздягалень, душових та допоміжних приміщень є незадовільним. Естетична складова – зокрема, чистота, освітлення, кольорове оформлення – отримала оцінку «незадовільно» у 38,6% відповідей.

Нарешті, у п'ятому блоці, присвяченому мотиваційному впливу матеріально-технічних умов, 73,6% студентів однозначно визнали, що сучасне, безпечне та комфортне середовище для занять стимулює їхню участь у фізкультурно-спортивній діяльності. 61,5% вважають, що оновлення інфраструктури та інвентарю суттєво підвищило б їхню зацікавленість у спорті. Також у вільних відповідях студенти висловлювали побажання щодо створення відкритих спортивних просторів, фітнес-зон, зон для відпочинку та індивідуальних тренувань.

Таким чином, результати анкетування підтверджують системні недоліки в організації матеріально-технічного забезпечення у більшості ЗВО України, а також свідчать про актуальність оновлення ресурсної бази як необхідної умови для

ефективної фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді.

Результати онлайн анкетування наведені у таблиці 1 та на рисунку 1.

Таблиця 1

Оцінка матеріально-технічних умов забезпечення фізкультурно-спортивної діяльності студентами

№	Аспект	Позитивна оцінка (%)	Негативна/незадовільна оцінка (%)
1	Загальне забезпечення інфраструктурою	27,2	72,8
2	Технічний стан обладнання	31,1	68,9
3	Доступність у позанавчальний час	42,6	57,4
4	Функціональність та естетика	57,8	42,2
5	Мотиваційний вплив	73,6	26,4

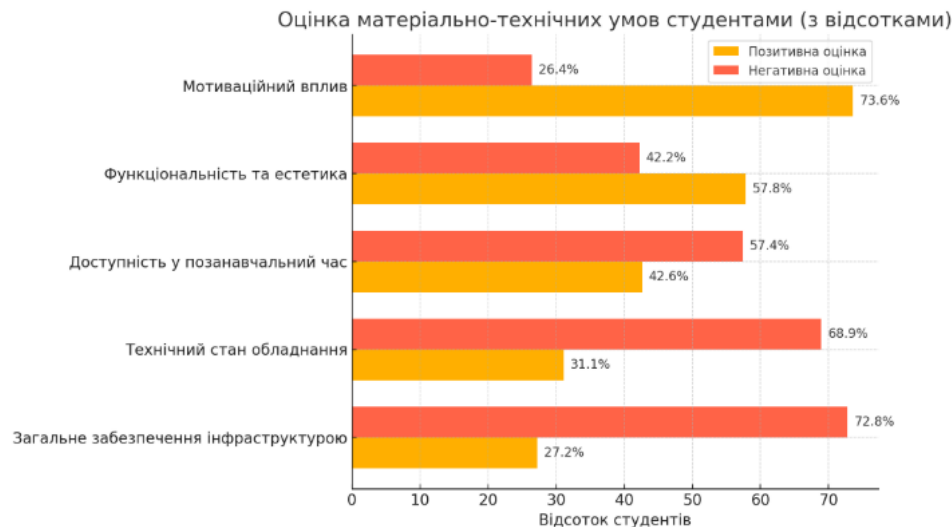

Рис. 1. Оцінка матеріально-технічних умов забезпечення фізкультурно-спортивної діяльності у закладах вищої освіти України здобувачами вищої освіти

Отже, матеріально-технічна база закладів вищої освіти є одним із ключових чинників, що впливають на ефективність фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді. Аналіз результатів дослідження свідчить про те, що сучасне, функціональне та доступне інфраструктурне забезпечення створює сприятливі умови для формування стійкої мотивації до занять фізичною культурою, підвищує регулярність участі у спортивних заходах і сприяє самореалізації студентів у сфері рухової активності.

Розкрити залежність між рівнем матеріально-технічного забезпечення та якістю фізкультурно-спортивної діяльності дозволяють емпіричні дані, згідно з якими більшість опитаних студентів прямо пов'язують комфортність і безпечність умов занять із власною зацікавленістю у спорті. Умови, що не відповідають сучасним стандартам, знижують мотивацію, обмежують доступ до фізкультурно-спортивної активності здобувачів вищої

освіти у позанавчальний час і знижують загальний рівень фізичної активності.

Позитивний вплив оновленої інфраструктури можна охарактеризувати через такі показники, як зростання бажання студентів брати участь у фізкультурно-спортивних заходах, розширення спектру доступних видів фізичної активності, підвищення задоволеності умовами занять, а також відчуття залученості до освітнього середовища. Пояснити це можна тим, що якісне матеріально-технічне забезпечення виступає не лише фоном для проведення занять, а й активним елементом освітнього процесу, що формує культуру здоров'я, дисципліну та прагнення до особистісного розвитку.

Таким чином, узагальнюючи отримані результати, можна обґрунтувати, що підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення є необхідною умовою для формування мотиваційно значущого освітнього простору, в якому фізична

культура виступає не лише навчальною дисципліною, а й засобом розвитку фізичного, емоційного та соціального потенціалу студентської молоді.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Отже, матеріально-технічна база закладів вищої освіти є одним із ключових чинників, що впливають на ефективність фізкультурно-спортивної діяльності студентської молоді. Аналіз результатів дослідження свідчить про те, що сучасне, функціональне та доступне інфраструктурне забезпечення створює сприятливі умови для формування стійкої мотивації до занять фізичною культурою, підвищує регулярність участі у спортивних заходах і сприяє самореалізації студентів у сфері рухової активності.

Розкрити залежність між рівнем матеріально-технічного забезпечення та якістю фізкультурно-спортивної діяльності дозволяють емпіричні дані, згідно з якими більшість опитаних студентів прямо пов'язують комфортність і безпечність умов занять із власною зацікавленістю у спорті. Умови, що не відповідають сучасним стандартам, знижують мотивацію,

обмежують доступ до фізкультурно-спортивної активності здобувачів вищої освіти у позанавчальний час і знижують загальний рівень фізичної активності.

Позитивний вплив оновленої інфраструктури можна охарактеризувати через такі показники, як зростання бажання студентів брати участь у фізкультурно-спортивних заходах, розширення спектру доступних видів фізичної активності, підвищення задоволеності умовами занять, а також відчуття залученості до освітнього середовища. Пояснити це можна тим, що якісне матеріально-технічне забезпечення виступає не лише фоном для проведення занять, а й активним елементом освітнього процесу, що формує культуру здоров'я, дисципліну та прагнення до особистісного розвитку.

Таким чином, узагальнюючи отримані результати, можна обґрунтувати, що підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення є необхідною умовою для формування мотиваційно значущого освітнього простору, в якому фізична культура виступає не лише навчальною дисципліною, а й засобом розвитку фізичного, емоційного та соціального потенціалу студентської молоді.

Література

1. Блажиевський Г. Значення спортивних споруд у формуванні здорового способу життя. <https://surl.li/cmques>
2. Борек З. Польський досвід оздоровчо-рекреаційної діяльності з використанням спортивних споруд типу «Орлик». *Спортивна наука України*. 2015. №2. С. 48–54
3. Зайцева, Ю. В., Тараненко, І. В. (2020). *Фізкультурно-спортивні споруди і обладнання: навчально-методичний посібник* (За ред. Ю. В. Зайцевої). Полтава: Сімон. <https://surl.li/cofkou>
4. Малімон, О. О., Вольчинський, А. Я., Касарда, О. З., Мазурчук, О. Т., Герасимюк, П. П. (2023). *Використання тренажерів у фізичному вихованні здобувачів вищої освіти: методичні рекомендації*. Луцьк. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23241/1/trenashery.pdf>
5. Поліщук В. Значення фізкультурно-спортивних споруд у формуванні здорового способу життя. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2023 (3К(162)). С. 313-316. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K\(162\).64](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).64)
6. Приступа Є.Н. Аналіз ринку фізкультурно-оздоровчих послуг у Львові. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2017. № 6 (62). С. 74–78
7. Степанюк, С. І., Ткачук, В. П., Грабовський, Ю. А., Городинська, І. В., Коваль, В. Ю. *Сучасні технічні засоби та тренажери у фізичній культурі та спорті: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня*. Херсон: Книжкове вид-во ФОП Вишемирський В. С. 2022. <https://surl.li/pglaob>
8. Шаверський В., Скалій Т., Литвинчук Ю. *Спортивні споруди і обладнання: навчальний посібник*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2024. 155 с. <http://eprints.zu.edu.ua/41873/1/1.pdf>

References

1. Blazhyievskiy H. Znachennia sportyvnykh sporud u formuvanni zdorovoho sposobu zhyttia [The importance of sports facilities in shaping a healthy lifestyle] / <https://surl.li/cmques> [in Ukrainian].
2. Borek Z. (2015). *Polskiy dosvid ozdorovcho-rekreatsiinoi diialnosti z vykorystanniam sportyvnykh sporud typu «Orlyk»* [Polish experience of health and recreation activities usingsports facilities of thetype «Orlyk»]. *Sportyvna nauka Ukrainy*, 2, 48–54 [in Ukrainian].

3. Zaitseva, Yu. V., Taranenko, I. V. (2020). Fizkulturno-sportyvni sporudy i obladnannya: navchal'no-metodychnyy posibnyk [Sports facilities and equipment: educational and methodological manual] / za red. Yu. V. Zaitsevoy. Poltava : Simon. <https://surl.li/cofkou> [in Ukrainian].
4. Malimon, O. O., Volchynskiy, A. Ya., Kasarda, O. Z., Mazurchuk, O. T., Herasymyuk, P. P. (2023). Vykorystannya trenazheriv u fizychnomu vykhovanni zdobuvachiv vyshchoyi osvity: metodychni rekomendatsiyi [Use of training machines in physical education of higher education seekers: methodological recommendations]. Lutsk <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23241/1/trenashery.pdf> [in Ukrainian].
5. Polishchuk V. Znachennia fizkulturno-sportyvnykh sporud u formuvanni zdorovoho sposobu zhyttia. [The importance of physical education and sports facilities in the formation of a healthy lifestyle] Naukovyi chasopys Ukrainського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. 2023 (3K(162). S. 313-316. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K\(162\).64](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).64) [in Ukrainian].
6. Prystupa Ye.N. (2017). Analiz rynku fizkulturno-ozdorovchykh posluhu Lvovi [Analysis of the physical culture and health services market in Lviv]. Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyy visnyk, 6(62), 74–78. [in Ukrainian].
7. Stepanyuk, S. I., Tkachuk, V. P., Hrabovskiy, Yu. A., Horodyns'ka, I. V., Koval', V. Yu. (2022). Suchasni tekhnichni zasoby ta trenazhery u fizychniy kul'turi ta sporti: navchal'no-metodychnyy posibnyk dlya zdobuvachiv vyshchoyi osvity pershoho (bakalavr's'koho) rivnya [Modern technical means and training equipment in physical culture and sports: educational and methodological manual for first (bachelor's) level higher education seekers]. Kherson : Knyzhkove vyd-vo FOP Vyshemyrskiy V. S. <https://surl.li/pglaob> [in Ukrainian].
8. Shaverskyi V., Skalii T., Lytvynchuk Yu. (2024). Sportyvni sporudy i obladnannya: navchalnyi posibnyk [Sports Facilities and Equipment: A Textbook]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. 155 s. <http://eprints.zu.edu.ua/41873/1/1.pdf> [in Ukrainian].

Abstract

ZAITSEVA Yuliia, MOMOT Olena, NOVIK Serhii, SHOSTAK Yevheniia
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University

MATERIAL AND TECHNICAL CONDITIONS AS A FACTOR OF EFFICIENCY IN PHYSICAL AND SPORTS ACTIVITIES OF UNIVERSITY STUDENTS

The article examines material and technical conditions as one of the fundamental factors influencing the effectiveness of physical and sports activities among university students in Ukraine. The scientific rationale is based on systemic, resource-pedagogical, and socio-psychological approaches. A theoretical analysis of the literature has revealed that, despite the presence of individual studies in the field of physical education, the issue of providing modern sports infrastructure—especially in regional institutions of higher education—remains underexplored.

Within the empirical stage of the study, an online survey was conducted among 148 students from seven higher education institutions located in various regions of Ukraine. The analysis of the collected data allowed for identifying key aspects in the assessment of material and technical support, such as the availability of sports equipment, the technical condition of infrastructure, accessibility outside class hours, functional suitability of the environment, and its motivational relevance. The majority of respondents rated the existing conditions as insufficient, which directly affects the decline in physical activity levels and student engagement in sports life at their institutions.

The article substantiates the need to move from a fragmented to a comprehensive vision of the problem of material and technical provision. The authors propose a concept of an integrated educational environment, where physical culture is viewed not only as an academic subject but also as a factor in socialization, health promotion, and the personal development of students. Promising directions for further research are outlined, including the study of best practices in resource management, digitalization of sports environments, and the involvement of youth in infrastructure development through social initiatives and partnership projects.

The findings have both theoretical significances for the advancement of pedagogical science and practical implications for improving the educational environment of higher education institutions, enhancing student engagement in a healthy lifestyle, and promoting the sustainable development of university sports in Ukraine.

Keywords: material and technical conditions, physical and sports activities, university students, higher education institutions, sports infrastructure, resource provision.

Стаття надійшла до редакції / Received 01.06.2025

Прийнята до друку / Accepted 23.06.2025